

Fælleskommunalt
Socialsekretariat
Syddanmark

Afrapportering KKR Syddanmark

Den centrale udmelding om børn og unge med alvorlig synsnedsettelse

National Koordination - Socialstyrelsen

Indholdsfortegnelse

Indledning.....	2
1. Målgruppen	3
Målgruppen i Syddanmark	3
2. Højt specialiserede indsatser og tilbud	4
Tilbud og indsatser der anvendes til målgruppen	4
Samarbejdsaftaler omkring højt specialiserede indsatser målrettede børn og unge med alvorlig synsnedsettelse	8
3. Udfordringer i forhold til at sikre det nødvendige udbud af højt specialiserede indsatser og tilbud til børn og unge med alvorlig synsnedsettelse	10
4. Tilrettelæggelse og koordination af de højt specialiserede indsatser til målgruppen	11
Sammenhæng mellem udbud og efterspørgsel	11
Kompetenceudvikling	12
Imødekommelse af udviklingstendenser og eventuel udvikling af indsatser og tilbud	12

Indledning

Socialstyrelsen har kompetence til at udmelde målgrupper og særlige indsatser, hvor det vurderes, at der er behov for øget koordination eller planlægning på tværs af kommuner og regioner for at sikre og videreudvikle den mest specialiserede indsats. Socialstyrelsen har på denne baggrund udsendt central udmelding for børn og unge med alvorlig synsnedsettelse til alle kommuner den 31. oktober 2014.

Denne rapport er Syddanmarks svar på den centrale udmelding for børn og unge med alvorlig synsnedsettelse.

Afrapporteringen gengiver de generelle tendenser, udfordringer og samarbejdsinitiativer, der kendetegner området i Syddanmark.

Afrapporteringen er bygget op om de fire temaer i Socialstyrelsens centrale udmelding, henholdsvis:

- Målgruppens størrelse i Syddanmark
- Eksistensen og anvendelsen af højt specialiserede indsatser og tilbud i Syddanmark
- Eventuelle udfordringer med at sikre det nødvendige udbud i Syddanmark
- Samarbejdet i Syddanmark om tilrettelæggelse og koordinering af området

Konklusion

Konklusionen fra Syddanmark er at behovet for højt specialiserede indsatser til målgruppen af børn- og unge med alvorlig synsnedsettelse kan imødekommes. Afrapporteringen viser overordnet, at der er en tilstrækkelig tilbudsvifte og en fornuftig forsyningssikkerhed.

Kontaktperson:

Camilla Fyhn Milland

Fælleskommunalt socialsekretariat

Mail: cfm@vejen.dk

1. Målgruppen

Den centrale udmelding omfatter målgruppen af børn og unge med en alvorlig synsnedsettelse i alderen 0-17 år. Der skelnes mellem to delmålgrupper:

- Børn og unge med alvorlig synsnedsettelse, herunder blindhed og svær synsnedsettelse
- Børn og unge med sammensatte vanskeligheder, det vil sige, at barnet/den unge udover en alvorlig synsnedsettelse har yderligere funktionsnedsettelser såsom motoriske funktionsnedsettelser, psykomotoriske funktionsnedsettelser, mentale funktionsnedsettelser og hørenedssettelse

Børn og unge med svagtsynethed samt døvblinde børn og unge er ikke omfattet af den centrale udmelding.

Målgruppen i Syddanmark

Ifølge Socialstyrelsens centrale udmelding er der samlet set ca. 126 børn og unge inden for målgruppen i Syddanmark.

Kommunerne i Syddanmark har på baggrund af målgruppebeskrivelserne i den centrale udmelding indmeldt antallet af børn og unge inden for målgruppen. Kommunerne i Syddanmark vurderer således, at det samlede antal børn og unge inden for målgruppen er lidt højere end angivet i den centrale udmelding. Antallet af børn og unge (0-17 år) med alvorlig synsnedsettelse, som kommunerne i Syddanmark var handlekommune for pr. 1. januar 2015, er opgjort til i alt 173 børn og unge.

Nedenfor ses den anslåede fordeling af børn og unge med alvorlig synsnedsettelse der har modtaget almene tilbud, segregerede tilbud eller både almene og segregerede tilbud:

- 66 børn og unge med alvorlig synsnedsettelse, svarende til 38,2 %, har modtaget almene tilbud
- 95 børn og unge med alvorlig synsnedsettelse, svarende til 54,9 %, har modtaget segregerede tilbud
- 12 børn og unge med alvorlig synsnedsettelse, svarende til 6,9 %, har modtaget både almene og segregerede tilbud

2. Højt specialiserede indsatser og tilbud

Tilbud og indsatser der anvendes til målgruppen

Følgende elementer i den højt specialiserede indsats på specialundervisningsområdet er udvalgt af Socialstyrelsen til at belyse området for denne centrale udmelding.

- IKT-understøttelse
- Sproglig indsats
- ADL, Orientering og Mobilitytræning
- Indsatser der fremmer læring
- Udredning
- Specialrådgivning vedr. inklusion
- Alternativ kommunikation

De syddanske kommuner har i undersøgelsen angivet hvilke højt specialiserede indsatser og tilbud kommunen aktuelt (2014/2015) anvender til børn og unge med alvorlig synsnedsettelse indenfor hvert af disse 7 indsatsområder. Der er i besvarelsen sondret mellem de to delmålgrupper; børn og unge med en alvorlig synsnedsettelse samt børn og unge med sammensatte vanskeligheder, herunder alvorlig synsnedsettelse. Endvidere er der i besvarelsen sondret til, hvorvidt indsatserne rekvireres fra tilbud fra Syddanmark eller fra tilbud i de fire øvrige regioner.

Nedenfor gennemgås de højt specialiserede tilbud og indsatser som kommunerne aktuelt (2014/2015) anvender til målgruppen.

Højt specialiserede tilbud og indsatser beliggende i Syddanmark

Anvendes til begge delmålgrupper henholdsvis børn og unge med en alvorlig synsnedsettelse samt børn og unge med sammensatte vanskeligheder, herunder alvorlig synsnedsettelse.

Kommunikationscentre:

- Center for Kommunikation og Velfærdsteknologi (CKV), Region Syddanmark
- Center for Hjælpemidler og Kommunikation (CHK), Aabenraa Kommune ¹
- CSV- Kommunikation og Teknologi, Vejle Kommune
- CSV - Kommunikation, Kolding Kommune
- Kommunikation & Hjælpemidler, Esbjerg Kommune
- Hjælpemidler & Kommunikation, Fredericia Kommune og Middelfart Kommune

Kommunikationscentre anvendes til alle indsatsområderne.

Øvrige tilbud og indsatser

- Specialpædagogisk rådgivning (SPPR), børn og unge forvaltning, Odense Kommune
Specialpædagogisk Rådgivning samarbejder med dagtilbuddet/skolen og øvrige fagpersoner om at skabe inkluderende læringsmiljøer, som understøtter udvikling og læring til børn og unge i specialtilbud.
SPPR er anvendt til indsatsområderne Sproglig indsats og Indsatser der fremmer læring til begge delmålgrupper.
- Tværfagligt Center for Børn og Unge (TCUB), Vejle Kommune
Tværfagligt Center for Børn og Unge er Vejle Kommunes rådgivnings- og vejledningstilbud til de almene og specielle tilbud for børn og unge indenfor dagtilbud og skoler. I Tværfagligt Center er der mange faggrupper som arbejder forebyggende, ved at understøtte og vejlede de professionelle i at skabe inkluderende og udviklende miljøer for børn og unge. Alle medarbejdere har særlig viden og ekspertise vedrørende børn med særlige behov.
- Børneterapien, Odense Kommune
Ergo- og fysioterapeuterne i specialområdet, tilbyder en specialiseret og koordineret indsats til småbørn og skolebørn med udgangspunkt i barnets udfordringer i hverdagen.

¹ Samarbejdet om driften af Center for Hjælpemidler og Kommunikation ophører med udgangen af 2015. Fra 2016 varetages de specialiserede opgaver på hjælpemiddel- og kommunikationsområdet af den enkelte kommune. Med henblik på at fastholde serviceniveau og kvalitet i opgaveløsningen understøttes den enkelte kommune af et fortsat tæt samarbejde mellem de fire sønderjyske kommuner. Samarbejdet formaliseres gennem en samarbejdsaftale med principper for gensidigt køb og salg af ydelser, netværksdannelse og sparring.

- PPR - Pædagogisk, Psykologisk Rådgivning
PPR er anvendt i forbindelse med indsatsområdet Udredning
- Endvidere fremgår det i besvarelsen under "andre indsatser", at der anvendes: Regionale netværk, specialoptikere samt aflastningsfamilier.

Anvendes til delmålgruppen; børn og unge med en alvorlig synsnedsættelse

- Solgaven, Vejle Kommune
Solgaven i Vejle er et bo- og aktivitetscenter for blinde og svagsynede mennesker, der har behov for bistand i det daglige. De fleste beboere og daggæster er ældre senblinde, men der er også en gruppe lidt yngre blandt brugerne.
Solgaven er anvendt til indsatsområdet: *ADL, Orientering og Mobilitytræning.*

Anvendes til delmålgruppen børn og unge med sammensatte vanskeligheder, herunder alvorlig synsnedsættelse

- OUH aud. Afd.
OUH aud. Afd er anvendt til indsatsområdet IKT-understøttelse
- Center for Høretab, Region Syddanmark
Center for Høretab er anvendt til indsatsområderne Sproglig indsats og Alternativ kommunikation
- Nørrebrojerskolen, Odense Kommune
Nørrebrojerskolen tilbyder undervisning til elever med særlige behov
Nørrebrojerskolen er anvendt til indsatsområderne Indsatser der fremmer læring, Specialrådgivning vedr. inklusion samt i forhold til Alternativ kommunikation.
- Platanhavens Børnehave, Odense Kommune (SEL § 32).
Platanhaven er udpeget som en del af det landsdækkende specialistnetværk i VISO. Platanhaven er en specialbørnehave for børn med handicaps i alderen 0-7 år efter Servicelovens § 32.
Platanhavens Børnehave er anvendt til indsatsområdet ADL, Orientering og Mobilitytræning.

Tilbud og indsatser fra andre regioner

Anvendes til begge delmålgrupper henholdsvis børn og unge med en alvorlig synsnedsættelse samt børn og unge med sammensatte vanskeligheder, herunder alvorlig synsnedsættelse.

- Synscenter Refsnæs, Region Sjælland
Synscenter Refsnæs er et landsdækkende specialtilbud for blinde og svagsynede børn og unge. Alle børn og unge, der er opført i Synsregistret, kan gøre brug af tilbuddet.
Synscenter Refsnæs er anvendt til alle indsatsområderne
- IBOS, Nationalt kompetence og rehabiliteringscenter
IBOS - Institutet for Blinde og Svagsynede er et nationalt kompetence- og rehabiliteringscenter for mennesker med nedsat syn.
IBOS er anvendt til alle indsatsområderne
- Kennedy – Centret
Kennedy - Centret er anvendt til udredning for begge delmålgrupper.
Kennedy - Centret er anvendt til IKT-understøttelse for delmålgruppen børn og unge med sammensatte vanskeligheder, herunder alvorlig synsnedsættelse.
- VISO
VISO er anvendt til udredning.

Anvendes til delmålgruppen børn og unge med sammensatte vanskeligheder, herunder alvorlig synsnedsættelse

- Center for Døvblindhed og Høretab, Region Nordjylland
Center for Døvblindhed og Høretab er anvendt til alle indsatsområderne.

Tilbud hvor botilbud/ aflastningstilbud rekvireres

Anvendes til begge delmålgrupper henholdsvis børn og unge med en alvorlig synsnedsættelse samt børn og unge med sammensatte vanskeligheder, herunder alvorlig synsnedsættelse.

- Botilbud- Synscenter Refsnæs, Region Sjælland

Synscenter Refsnæs er et landsdækkende specialtilbud for blinde og svagsynede børn og unge. Alle børn og unge, der er opført i Synsregistret, kan gøre brug af tilbuddet.

Botilbuddet på Synscenter Refsnæs er anvendt til alle indsatsområderne til delmålgruppen børn og unge med en alvorlig synsnedsettelse.

Botilbuddet på Synscenter Refsnæs er anvendt til Specialrådgivning vedr. inklusion samt Alternativ kommunikation for delmålgruppen børn og unge med sammensatte vanskeligheder, herunder alvorlig synsnedsettelse.

Anvendes til delmålgruppen børn og unge med sammensatte vanskeligheder, herunder alvorlig synsnedsettelse

- Botilbud Kilden, Vejle Kommune
Botilbud Kilden tilbyder døgnpladser samt aflastning for børn og unge med multiple handicaps.
Botilbud kilden er anvendt til alle indsatsområderne.

Samarbejdsaftaler omkring højt specialiserede indsatser målrettede børn og unge med alvorlig synsnedsettelse

Afdækningen viser, at der på synsområdet er en høj grad af klyngesamarbejde. Der ses eksempelvis klyngesamarbejde om målgruppen på Fyn, i Sønderjylland, i Trekantsområdet samt i Vestjylland.

Der er i afdækningen angivet samarbejdsaftaler i forhold til følgende tilbud:

- Center for Kommunikation og Velfærdsteknologi (CKV), Region Syddanmark
- Center for Hjælpemidler og Kommunikation (CHK), Aabenraa Kommune
- CSV- Kommunikations og Teknologi, Vejle Kommune
- CSV - Kommunikation, Kolding Kommune
- Kommunikation & Hjælpemidler, Esbjerg Kommune
- Hjælpemidler & Kommunikation, Fredericia Kommune og Middelfart Kommune
- Center for Høretab
- Refnæsskolen

- VISO
- OUH

Derudover bør det nævnes, at der eksisterer et netværkssamarbejde mellem synskonsulenter i Syddanmark. Samarbejdet har en årelang historie, som opstod før kommunalreformen og som stadig udvikler sig.

Konkret samarbejdes der om:

- Fire øjenlægemøder på Odense Universitets Hospital, hvor emnet er børnene fra synsregisteret, ved disse møder deltager 10 synskonsulenter for børn og unge i Region Syddanmark samt øjenlæger fra hospitalerne i Odense, Vejle og Sønderborg.
- Et årligt fælles basis kursus for lærer til svagtseende børn i almen området.
- Hvert andet år afholdes der fælles basis kursus for pædagoger og lærer i de segregerede tilbud, både på daginstitutions- og skoleområdet.
- For børnene, der er svagtseende arrangeres der netværksmøder for indskolingsbørn (Torølejren), 4.-10. klasses elever (ungelejren), computercamp samt skilejren. På netværksmøderne for børn og unge med synsnedsættelse er der stor fokus på sociale- og fagligekompetencer, ADL, orientering og mobilitytræning samt personlig identitet som synshandicappet.
- Desuden er der ugentlig kontakt med kollegaer enten på Syddanmark eller telefonisk.
- For nyansatte er der følordning indenfor regionen.

3. Udfordringer i forhold til at sikre det nødvendige udbud af højt specialiserede indsatser og tilbud til børn og unge med alvorlig synsnedsettelse

Afdækningen af området i forbindelse med den centrale udmelding viser, at der i Syddanmark helt overordnet ikke ses aktuelle udfordringer på området. Afdækningen viser, at der er følgende opmærksomhedspunkter:

Vidensdeling og netværk

Forudsætningen for at varetage opgaverne, er et ajourført, højt fagligt niveau hos de ansatte synskonsulenter. Det er væsentligt, at samle specialistviden omkring de højt specialiserede indsatser i nogle kommuner samt, at der i kommunerne er viden om, hvor den højt specialiserede viden kan rekvireres fra. Dette fordrer et tæt samarbejde kommunerne indbyrdes. Det er vigtigt, at kommunerne også fremadrettet prioriterer udvikling af netværk og samarbejde om målgruppen.

Det kan være en mulighed at udvikle et geografisk kort over, hvor der er mulighed for at opsøge den højt specialiserede viden.

Kommunerne er endvidere afhængige af sparring fra landsdækkende netværk og VISO.

Uddannelse og kompetenceudvikling

For at kunne bevare et højt fagligt niveau er der behov for et nationalt netværk til at udbyde faglige kurser og formidling af ny viden.

Afdækningen har vist, at det kan være en udfordring at finde personale med synskonsulentuddannelse. Endvidere kan det være en udfordring at få uddannet medarbejdere, da uddannelsen flere steder ikke gennemføres på grund af for få deltagere.

Socialt netværk for børn og unge med alvorlige synsnedsettelse

Det foreslås, at undersøge muligheden for at oprette et nationalt socialt netværk for børn og unge med alvorlige synsnedsettelse for, at bevare og udvikle det sociale netværk for børn og unge med alvorlige synsnedsettelse med ligestillede f.eks lejrskole for blinde. Dette har tidligere været etableret i regionalt regi, men kunne med fordel etableres i nationalt regi eller i privat regi eks. Dansk Blinde Samfund.

4. Tilrettelæggelse og koordination af de højt specialiserede indsatser til målgruppen

Sammenhæng mellem udbud og efterspørgsel

Afrapporteringen viser overordnet, at der er en tilstrækkelig tilbudsvifte og en fornuftig forsyningssikkerhed.

Der sikres en fortsat sammenhæng mellem efterspørgsel og udbud af ydelser ved at opretholde koordination af forsyningen via rammeaftalen samt via dialog i Socialdirektørforum.

Der er på synsområdet en høj grad af klyngesamarbejde om sikring af opgaveløsningen. Endvidere eksisterer der en række faglige netværk i forhold til faglig sparring og vidensdeling. Disse netværk skal fortsat understøttes.

Forslag til iværksættelse af tiltag fra centralt hold:

- Det kunne være en mulighed at udvikle et katalog/oversigt over mulige aktører for ydelserne på nationalt niveau. Det er helt nødvendigt med landsdækkende erfa- og vidensnetværk.
- Der bør ses på muligheden for at få etableret et nationalt tilbud, der kan være med til at bevare og udvikle det sociale netværk for børn og unge med alvorlige synsnedsettelse med ligestillede f.eks lejrskole for blinde.

Kompetenceudvikling

I Syddanmark anses det som almindelig kommunal pligt at sikre medarbejdernes kompetenceudvikling.

Socialdirektørforum indgår derudover i samarbejde med Sundhedsstrategisk Forum, KKR Syddanmark, Region Syddanmark samt uddannelsesinstitutionerne på social- og sundhedsområdet i et projekt omkring tværfaglig og tværsektoriel kompetenceudvikling. Projektet skal være med til at løfte medarbejdernes kompetencer på tværs af faggrupper og sektorer.

Kommunerne i Syddanmark vil i forhold til målgruppen børn- og unge med alvorlig synsnedsettelse fortsat understøtte højt faglige vidensnetværk til fagprofessionelle.

Det er vigtigt, at der findes landsdækkende netværk og videnshavere, der understøtter det kommunale arbejde, og hvor det er muligt at hente sparring. Endvidere vil det være væsentligt at fastholde og udvikle det nationale netværk til at udbyde faglige kurser og formidling af ny viden, jf. opmærksomhedspunkt om uddannelse af personale.

Imødekommelse af udviklingstendenser og eventuel udvikling af indsatser og tilbud

Kommunerne vil fortsat have en høj grad af tværkommunalt samarbejde på området. Endvidere vil kommunerne fortsat understøtte de faglige netværk i forhold til faglig sparring og vidensdeling.

Derudover ses der i Syddanmark følgende opmærksomhedspunkter, hvor der kan rettes fokus for at fremtidssikre og forbedre området.

- Det vil være væsentligt at udvikle et tæt samarbejde mellem VISO, Socialstyrelsen og DTHS som styrker det nationale overblik og tætte samarbejde.
- Det vil være væsentligt at fastholde og udvikle det nationale netværk til at udbyde faglige kurser og formidling af ny viden, jf. opmærksomhedspunkt om uddannelse af personale.
- Der bør udvikles et nationalt katalog/oversigt over mulige aktører for ydelserne.
- Der bør ses på muligheden for at få etableret et nationalt tilbud, der kan være med til at bevare og udvikle det sociale netværk for børn og unge med alvorlige synsnedsettelse med ligestillede f.eks lejrskole for blinde